

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

-

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

-

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

-

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottonenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

-

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

KIVO haluaa tässä yhteydessä tuoda esiin sen, että mm. kriittistä infrastruktuuria ja välttämättömyyspalveluja, kuten jätehuoltoa hoidetaan Suomessa erilaisilla organisoitumismuodoilla ja usein myös kunnista irrallisina, erityyppisinä oikeushenkilöinä. Esimerkiksi Kuntalain pykälää 47

(<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=43de1a7b-0c4c-406f-af7d-0ab2e29aad4d>) ollaan juuri nyt päivittämässä kuntien ja kuntaorganisaation varautumisen suhteen niin, että konserniohjeessa tulisi jatkossa antaa tarpeelliset määräykset tytäryhteisöjen valmiussuunnittelusta, varautumisesta ja näiden yhteensovittamisesta kuntakonsernissa.

KIVO katsookin, että kriittisten välttämättömyyspalvelujen taloudellinen toimintakyky (38 §) on turvattava organisoitumismuodosta ja -tavasta riippumatta. Vain näin voidaan varmistaa yhteiskunnan kannalta kriittiset jätehuoltopalvelut kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa.

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kieltö) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

-

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

KIVO pitää perusteltuna ja erittäin tärkeänä, että jätehuollon turvaamista koskeva toimivaltuus (132 §) on kirjattu lakiehdotukseen. On tärkeää, että lainsäädännöllä pyritään varmistamaan jätehuollon toteuttaminen myös yhteiskunnan kriittisissä poikkeusoloissa. Jätehuollolla on keskinen rooli terveysturvallisen yhteiskunnan aikaansaamisessa sekä normaalioloissa, että poikkeusoloissa.

Suomen Kiertovoima ry KIVO edustaa julkista jätehuoltoa ja kuntien 33 jätelaitosta. Jätelaitokset vastaavat suomalaisen jätehuollon toimivuudesta kaikissa oloissa sekä ylläpitävät ja kehittävät jäteasemia ja -keskuksia, kaatopaikkoja, käsittely- ja biolaitoksia sekä jätevoimaloita. Jätteen vastaanotto, käsittely ja hyödyntäminen edellyttävät pääsääntöisesti ympäristölupaa ja merkittävä osa jätteen käsittelystä on katsottu direktiivilaitostoiminnoiksi.

KIVO yhtyy ympäristöministerin lausunnossaan esittämään tarpeeseen laajentaa ja täydentää pykälässä määriteltyjä poikkeuksia. Pykäläehdotuksessa esitetään mahdollisuus poiketa vain jätehuoltomääräyksistä sekä ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla annettujen lupien lupamääräyksistä. Poikkeamisen laajentaminen tulisi koskea myös muita jätelain nojalla asetettuja velvollisuuksia ja rajoituksia. Näitä ovat esimerkiksi kaatopaikka-asetuksessa säädetty orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto sekä jäteasetuksen edellyttämä useiden eri jätelajien erilliskeräys. Poikkeusolosuhteissa on erittäin todennäköistä, että näistä rajoituksista ja vaatimuksista, koskien esimerkiksi orgaanista tai nestemäistä sotajätettä, tautivaarallista jätettä ja radioaktiivista jätettä, on pakko poiketa.

KIVO katsoo, että ehdotus jättää liian avoimeksi poikkeusolotilanteessa tehtävien jätehuoltotoimenpiteiden vastuutahot ja johtosuhteet. Tarvittavien jätehuoltotoimien kesto on todennäköisesti vähintään useita kuukausi tai jopa vuosia. Esimerkiksi sijoitettaessa orgaanista jätettä kaatopaikalla seuraa toiminnasta jopa useiden vuosikymmenten mittainen jälkihoitovastuu päästöjen vahingollisten seurausten hallitsemiseksi. Tulisikin olla selvää, mikä taho vastaa toteutettavien yksittäistä toimenpiteiden ja jätehuoltotoimijaverkoston koordinoinnista ja johtamisesta poikkeusoloista ja niiden jälkeen. Samoin tulisi olla selvillä toiminnanharjoittajilta edellytettyjen toimenpiteiden kustannusten kohdentuminen ja korvaaminen.

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Pykälää 141 tulisi täydentää siten, että jätehuollon vaatimat rakennus- ja korjaustyöt lisätään 3 momentissa olevaan luetteloon välttämättömästä rakentamisesta. Jätehuollon kriittiset käsittelylaitokset ja rakenteet ovat välttämättömiä väestön terveysturvallisuuden varmistamiseksi.

Pykälän 142 osalta kiireelliset ja kriittiset jätehuollon rakennus- ja korjaustyöt tulee vapauttaa 142 §:n 2 momentin mukaisesta ostolupamenettelystä.

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

-

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

-

Säätämisyjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

-

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

-

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

-

Hämäläinen Timo
Suomen Kiertovoima ry